

Evropské knihovny a výzvy elektronického publikování

Společnost je na pokraji velkých změn. Transformace médií a informačního trhu je jednou z největších výzev pro naši společnost. Je to jak příležitost, tak hrozba pro Evropu.

Je úkolem evropských politiků zaručit svobodný přístup k informacím, vzdělání, kultuře, volnočasovým aktivitám a obsahu pro všechny evropské občany prostřednictvím veřejných služeb. Trh schopný soutěžit se může inovovat, jen bude-li se opírat o dobře vzdělané a informované občany.

V této souvislosti knihovny zaručují svobodný přístup k obsahu, informacím a kultuře pro všechny evropské občany. Avšak současný právní rámec brání knihovnám, aby plnily nezbytné služby pro naši společnost v digitální éře, zejména co se týče vývoje trhu e-knih.

1. Vzhledem k vyčerpání práva na rozšiřování po prvním prodeji knihovna smí nakupovat vydaná díla, např. knihy, od knihkupce a užít výtisky k půjčování svým uživatelům. Činnost knihovny nenarušuje práva autora (či jiného nositele práv). V důsledku toho je to knihovna, kdo v souladu se svou akviziční politikou rozhoduje, které knihy koupit a užít pro půjčování veřejnosti.
2. Na druhé straně, protože „e-půjčování“ je službou, pojem vyčerpání se na ně nevztahuje a knihovna může pouze získat digitální objekt, elektronickou knihu nebo elektronický časopis, tak, že uzavře smluvní licenci s autorem (či s jiným nositelem práv). Nositelé práv mají volnost rozhodování, zda chtějí poskytnout přístup ke konkrétnímu dílu, jakož i rozhodování o podmínkách takového přístupu. Důsledkem toho je, že o koncepci budování fondu může rozhodovat nakladatel, a nikoli knihovna.
3. Skutečnost, že o koncepci budování fondu knihoven mohou rozhodovat nakladatelé a že o svobodném přístupu evropských občanů k informacím a kulturním hodnotám mohou rozhodovat nakladatelé, je významnou – a podle našeho názoru nepřijatelnou – změnou. A výzvou je nalézt východisko z tohoto problému.

Proto EBLIDA navrhuje:

- a) Memorandum o porozumění s Federací evropských nakladatelů o „spravedlivých licenčních modelech“;
- b) aktualizaci autorskoprávního režimu pro e-knihy, elektronické půjčování a e-obsah v zájmu zajištění schopnosti knihoven, aby mohly pokračovat v poskytování služeb pro evropské občany.

EBLIDA je Evropská kancelář knihovnických, informačních a dokumentačních sdružení, nezávislé zastřešující sdružení národních knihovnických, informačních, dokumentačních a archivnických sdružení a institucí v Evropě.